

5. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення (Форма № 1): статистична інформація Генеральної прокуратури України. URL: <http://https://www.gp.gov.ua/ua/statinfo.html> (дата звернення 01.02.2023)

6. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-III // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 02.02.2023).

7. Вирок суду в провадженні № 1-кп/178/93/22 від 18.07.2022 р. винесений Криничанським районним судом Дніпропетровської області: Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.https://reyestr.court.gov.ua/Review/105286264> (дата звернення: 01.02.2022).

8. Вирок суду в провадженні № 1-кп/944/763/22 від 05.05.2022 р. винесений Яворівським районним судом Львівської області: Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.https://reyestr.court.gov.ua/Review/104200162> (дата звернення: 01.02.2022).

Ольга Царенко

кандидат юридичних наук, доцент

Вікторія Мальцева

*(Національна академія Державної
прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького,
м. Хмельницький)*

ЩОДО ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

«Визнання гідності, яка властива всім членам людської сім'ї, рівних та невід'ємних їх прав є основою свободи, справедливості та загального миру...» – з таких слів бере свій початок один з фундаментальних, базових документів, визнаний більшістю держав світу, – Загальна декларація прав людини, прийнята в 1948 році [1]. Її положення регламентують захист прав людини виключно незалежно ні від об'єктивних, ні від суб'єктивних факторів. Найважливішим положенням є стаття 3 цієї Декларації, яка закріплює, що кожна людина має право на життя, на свободу та на особисту недоторканність, саме цей пункт є найбільш вразливим в умовах збройних конфліктів.

Обсяг, межі та строки обмеження прав громадян в умовах режиму воєнного стану визначено у законі України «Про правовий режим воєнного стану» [2].

З одного боку, виникає проблема, оскільки регулювання обмежень правового статусу може супроводжуватися владними зловживаннями, з іншого боку, обмеження прав громадян законом в умовах воєнного стану

дозволяє державі за наявності військової загрози повністю оцінити її масштаби та з метою захисту безпеки та оборони держави діяти ефективно та гнучко.

Обмеження правового статусу громадян, що вводяться законодавцем у період воєнного стану, мають бути конкретизовані, узгоджуватися з міжнародними нормами та викладені у формі законодавчого акту, який буде відповідати умовам законності, дотримання прав і свобод, обґрунтованості та пропорційності.

Заходи, що застосовуються в умовах воєнного стану, які стосуються правового статусу громадян, можна умовно поділити на групи залежно від об'єкта таких обмежень:

- обмеження, що стосуються безпосередньо прав громадян (залучення громадян до виконання робіт для потреб оборони та інших необхідних потреб у період військового стану; вилучення майна; обмеження руху транспортних засобів та здійснення їх огляду; референдуми та вибори до органів державної влади та органів місцевого самоврядування не проводяться; заборона чи обмеження вибору місця перебування чи місця проживання);

- ті, що обмежують свободу (особливий режим в'їзду і виїзду, обмеження щодо пересування територією, на якій введено воєнний стан; призупинення діяльності конкретних організацій, об'єднань; заборона знаходження громадян в певний період доби на вулицях та в інших громадських місцях без спеціально виданих перепусток і посвідчень; запровадження певним чином військової цензури;

- обмеження, що зачіпають права та свободи іноземних громадян та права іноземних організацій, у разі, якщо діяльність таких громадян та організацій спрямована на підриг оборони та безпеки України.

Основні умови обмеження правового статусу особи наступні. Обов'язкова умова запровадження обмежень, це дотримання законності. Обмеження мають бути запроваджені спеціальними нормативно-правовими актами, дія яких повинна мати тимчасовий період, тобто на період дії особливого правового режиму. Обмеження не можуть порушувати чи применшувати права та свободи окремих категорій громадян чи груп осіб.

Наступна умова тісно пов'язана із законністю, має відображати дотримання прав і свобод особи, які навіть за обмежувальних заходів не можуть бути применшені. Наприклад, при дії особливих правових режимів судовий контроль має реалізовуватись у повному обсязі та залишатися ефективним.

Умова дотримання гідності особи відіграє важливу роль, оскільки при обмеженні окремих прав і свобод громадян, можливе злочинне зловживання владними повноваженнями з боку органів влади, що сприятиме приниженню гідності особистості.

Наступною істотною умовою для обмеження правового статусу є їхня

обґрунтованість. Вона передбачає оцінку підстав та цілей, для яких запроваджуються обмежувальні заходи. Такі підстави та цілі мають бути дуже вагомими та конкретними, переслідувати захист соціально важливих цінностей суспільства.

Так само введені обмеження повинні бути пропорційні цілям і підставам, які спричинили їх введення. Пропорційність доцільно оцінювати за придатністю, тобто чи здатні введені обмеження досягти бажаного результату, а також щодо збалансованості індивідуальних інтересів суспільним інтересам, а також мінімальним збиткам, які можуть бути завдані життєво важливим правам і свободам громадян, інтересам суспільства та держави.

Таким чином, обмеження в умовах воєнного стану мають бути такими, що не перешкоджають реалізації особистих прав, не принижують гідність людини, але забезпечують захист безпеки та оборони країни від зовнішніх та внутрішніх загроз. Введені обмеження повинні також узгоджуватися з міжнародними принципами та нормами, не спричинити будь-якої дискримінації окремих осіб або груп населення, здійснюватися за обов'язкового дотримання норм національного законодавства України.

1. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 року. Організація Об'єднаних Націй. *Офіційний вісник України*. 2008. № 93. стор. 89. стаття 3103.

2. Про правовий режим воєнного стану. Закон України від 12.05.2015 року № 389-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 28. стор. 1509. стаття 250.

Андрій Чвалюк

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

АВТОМАТИЗОВАНЕ ОНОВЛЕННЯ БАЗ ДАНИХ СУБ'ЄКТІВ ПЕРВИННОГО ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ ЯК ЗАСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯ ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ

Відповідно до Постанови НБУ від 19.05.2020 р. № 65, банк (установа) має розробити та задокументувати у своїх внутрішніх документах з питань політики запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, порядок здійснення заходів, що забезпечують можливість замороження банком (установою) активів терористів. Одним із таких заходів є скринінгова процедура, яка полягає у здійсненні банком за допомогою програмних модулів аналізу даних, що